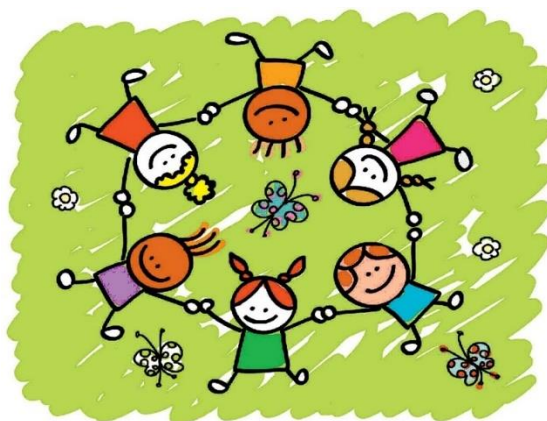

SZÁSZVÁRI HÁRSVIRÁG ÓVODA ÉS EGYSÉGES ÓVODA-BÖLCSŐDE

7349 Szászvár, Szent I. u. 23.

OM: 202360

PEDAGÓGIAI PROGRAM

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Érvényes: 2016. szeptember 1-től

Tartalom

1. Az intézmény bemutatása	4
1.1. Óvodánk jellemző adatai	4
1.2. Óvodánk bemutatása	4
1.2.1. A pedagógiai munka személyi feltételei	5
1.2.2. Óvodánk tárgyi feltételei	5
2. Pedagógiai Programunk célrendszere	6
2.1. Pedagógiai hitvallásunk	6
2.2. Gyermekképünk	6
2.3. Óvodaképünk	7
2.4. Alapvető céljaink	7
2.5. Feladataink	7
3. A nevelés keretei	8
3.1. Az egészséges életmódra nevelés – Egészségfejlesztési program	8
3.1.1. Gondozás	9
3.1.2. Egészségvédelem	11
3.1.3. Mozgás	11
3.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása	12
3.2.1. Esztétikai nevelés	13
3.2.2. Ünnepeink	13
3.2.3. Munka jellegű tevékenységek	14
3.3. Értelmi fejlesztés és nevelés	15
3.3.1. Anyanyelvi nevelés	16
4. Az óvodai élet tevékenységi formái	17
4.1. A játék	17
4.2. Játékos tapasztalatszerzés	18
4.3. A külső világ tevékeny megismerése	18
4.4. Művészeti nevelés	20
4.4.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	20
4.4.2. Verselés, mesélés	21
4.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	22
4.4.4. Mozgásfejlesztés	23
5. Az óvodai élet működési rendje	25
5.1. Heti rend	25
5.2. Napirend	25
5.3. Csoportszervezés	26

5.3.1. Tanulás szervezése.....	27
6. Az óvoda kapcsolatai.....	27
6.1. A család és az óvoda	27
6.2. Külső kapcsolatok.....	27
7. Gyermekvédelem	29
8. Kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek óvodai nevelése.....	30
8.1. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése és nevelési feladatai	30
8.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése és nevelési feladatai.....	33
9. Német nemzetiségi nevelés	36
9.1. A nemzetiségi nevelés formái és módszerei	37
10. Az ellenőrzés és értékelés rendszere	38
10.1. Az óvodai csoportok ellenőrzési és értékelési rendszere	38
10.2. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere.....	39
11. Törvényi szabályozás	40

1. Az intézmény bemutatása

1.1. Óvodánk jellemző adatai

Név és cím: Szászvári Hársvirág Óvoda és Egységes Óvoda-Bölcsőde
7349 Szászvár, Szent I. u. 23.

OM azonosító: 202360

Elérhetőség: 72/ 671-546
ovoda@szaszszuli.hu

Fenntartó neve, címe: Szászvári Óvoda Intézményfenntartó Társulás
7349 Szászvár, Május 1. tér 1.

Csoportok száma: 5

Felvehető létszám: 120 fő

1.2. Óvodánk bemutatása

Az óvoda Szászvár központi részén található, jól megközelíthető, frekventált helyen. Jelenlegi helyén, az általános iskola közvetlen szomszédságában 1959 óta működik. Az intézmény 5 csoportja 120 gyermek egész napos ellátására alkalmas, a helyieken kívül a szomszédos Vékény, Kárász, Máza, Magyaregregy, Szalatnak és Köblény településekről érkező gyermekeket is fogadjuk. A bejáró gyermekek szállítását kísérővel ellátott buszokkal oldjuk meg.

A minden előírásnak megfelelő étkeztetést az Önkormányzat által működtetett helyi étterem konyhája biztosítja, óvodánkban csak tálaló-melegítő konyha működik. Egy nyertes pályázatnak köszönhetően lehetőségünk nyílik arra, hogy konyhánkat az idei évben teljesen felújítsuk, korszerű eszközökkel és felszereléssel lássuk el. E mellett a pályázat részeként egy kisebb ebédlőt is ki tudunk alakítani a gyermekek számára.

Az óvoda épülete statikailag felújításra szorul, ezen kívül időszerű lenne mindkét épület energetikai korszerűsítése is. A fenti, fő épület bővítésére pályázati forrásokból lehetőség adódott, így intézményünk egy csoportszobával, a hozzá tartozó új mosdó- és illemhelyiségekkel, valamint tornaszobával és logopédiai foglalkoztatóval gazdagodott a nyár folyamán.

Meglévő csoportszobáink a többfunkciós használatnak megfelelnek, berendezésük esztétikus, praktikus, igazodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz. Játék- és eszközkészletünket a gyermekek érdeklődéséhez, fejlesztési lehetőségéhez igazítva folyamatosan bővítjük.

Az óvoda udvara tágas, füvesített, fákkal betelepített, minden évszakban jól szolgálja a gyermekek szabad levegőn történő foglalkoztatását. A meglévő udvari játékok változatosak, a különböző életkorú és mozgásfejlettségű gyermekek igényeinek megfelelnek. Időszerűvé vált lecserélésük, ez szülői kezdeményezésre és támogatók segítségével sikerülni is fog.

Pedagógiai Programunk hangsúlyozott része az egészséges életmódra nevelés, ezt segítik a gyermekek hétköznapi életébe épített szokásformák kialakítása, az egészséges táplálkozás, a rendszeres mozgás és a mozgásfejlesztés, valamint az egészségmegőrzés előtérbe helyezése.

Óvodánk 1975 óta német nemzetiségi óvodaként működik, német nemzetiségi kétnyelvű nevelést folytatunk mind a 4 óvodai csoportban, de az egységes óvoda-bölcsődei csoportunkban is biztosított a német nyelvvél való ismerkedés. A német nyelv megismertetése, megszerettetése mellett nagy hangsúlyt helyezünk a nemzetiség kultúrájának, hagyományainak megőrzésére, átadására is. E célból indítottunk német nemzetiségi táncoktatást is a gyermekek részére.

1.2.1. A pedagógiai munka személyi feltételei

Munkánk során arra törekszünk, hogy óvodapedagógusaink elfogadó, támogató attitűdje modellt, mintát jelentsen a gyermekek számára. Minden dolgozó feladata a nemzetiségi óvodai nevelés és az egészséges életmódra nevelés célkitűzéseinek megvalósítása, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése és ellátása.

Személyi ellátottságunk megfelel a jogszabályi előírásoknak, mind létszám, mind végzettség tekintetében. Csoportonként 1 fő német nemzetiségi óvodapedagógus és 1 fő óvodapedagógus gondoskodik a gyermekek neveléséről-oktatásáról, 1 fő dajka segítségével. Az egységes óvoda-bölcsődei csoportban a bölcsődés korú gyermekek szakszerű gondozását és nevelését 1 fő kisgyermeknevelő-gondozó látja el. Az óvodába újonnan érkezők beszoktatását segíti még 1 fő pedagógiai asszisztens. Az intézmény vezetéséért, az itt folyó szakmai munka minőségéért a függetlenített intézményvezető felel.

Fejlesztőpedagógus végzettségű óvodapedagógusunk foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel, ezen kívül biztosított a logopédiai és a gyógypedagógiai fejlesztés is.

Az intézménybe érkező óvodapedagógus-hallgatók és a gyakornok státusszal rendelkező munkatársak szakszerű segítségét mentorok végzik.

Az egészséges életmódra nevelés továbbfejlesztése érdekében fontosnak tartjuk óvodapedagógusaink beiskolázását, folyamatos továbbkésztését gyógy-testnevelő, fejlesztőpedagógus szakon.

Ezen kívül szem előtt tartjuk a szakmai megújulást és fejlődést, ennek érdekében igénybe vesszük a pályázatok által biztosított képzéseket, előadásokat. Jelenleg 2 óvodapedagógus végez mentorpedagógus-képzést, valamint egy kollégánk hallgató német nemzetiségi óvodapedagógusi szakon.

1.2.2. Óvodánk tárgyi feltételei

Óvodánk rendelkezik a Pedagógiai Programban foglaltak megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melyek biztosítják az ide járó gyermekek kényelmét, fejlődését, egészségük megőrzését. A tárgyi eszközöket, felszereléseket, berendezéseket a gyermekek biztonságát figyelembe véve oly módon helyezük el, hogy azok könnyen megközelíthetőek és hozzáférhetőek legyenek.

Intézményünk biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai dolgozóknak, valamint alkalmas a szülők fogadására is rendezvény, szülői értekezlet, fogadóóra alkalmával.

Csoportszobáink tágasak, szellősek, a természetes fényt és a megfelelő szellőztetést a sok ablak biztosítja. A játékeszközök és a berendezés nagy része szabadon variálható a gyermekek szükségleteinek és céljainknak megfelelően, így biztosított a szabad játék, a kulturált étkezés valamint a nyugodt pihenés egyaránt.

Minden gyermek részére biztosított a saját öltözőrész, valamint saját hely a tisztálkodási eszközeik számára. A mosdók számának növelése szükséges lenne, ehhez azonban elengedhetetlen a nagymértékű átalakítás.

Udvarunk tágas, füvesített, kellően parkosított, megfelelő teret nyújt a szabad mozgásra. A mozgásfejlesztő eszközök cseréje, bővítése folyamatos, a mászókak alatti ütéscsillapítás megoldott. Az újonnan beszerzésre kerülő udvari játékok már megfelelnek minden minőségi és biztonsági előírásnak. Kerékpárokkal jól felszerelt közlekedési parkunk lehetőséget nyújt a biztonságos közlekedéssel kapcsolatos ismeretek elmélyítésére.

2. Pedagógiai Programunk célrendszere

2.1. Pedagógiai hitvallásunk

*H*iszünk a gyermekek fejleszthetőségében.

*Á*llítjuk, hogy minden gyermek hordoz magában értéket.

*R*agaszkodunk az egészséges életmód szokásrendszerének kialakításához.

*S*ikerül, ha a szülőkkel együtt, egységes elvekkel nevelünk.

*V*igyázunk, hogy a gyermeki jogok érvényesüljenek.

*I*gaz, hogy számunkra minden gyermek egyformán fontos.

*R*észesei akarunk lenni boldog gyermekkoruk alakításának.

*Á*poljuk a nemzetiségi szokásokat, hagyományokat.

*G*onozzuk testüket, megalapozzuk egészséges életvitelüket.

Hitvallásunkhoz hűen Pedagógiai Programunk elkészítésekor a következő alapelveket tekintettük irányadónak:

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben óvodánk kiegészítő szerepet tölt be. Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Pedagógiai Programunk kidolgozásakor figyelembe vettük az „Óvodai nevelés országos alapprogramját”, a „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét”, valamint a „Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvét”.

A bölcsődés korú gyermekek nevelésével kapcsolatos nézeteinket a jelen Pedagógiai Programhoz szorosan kapcsolódó Szakmai Program tartalmazza.

2.2. Gyermekképünk

Programunk a gyermeki személyiségből indul ki, annak állandó fejlődésére alapoz. A gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, esetleges hátrányai csökkenjenek. Ennek érdekében tekintettel vagyunk arra, hogy a gyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként eltérő testi és lelki szükségleteik vannak. Programunk nem ad helyet semmiféle előítéletnek, hátrányos megkülönböztetésnek.

Céljaink szerint az ide járó gyermekek igénylik a tiszta, esztétikus környezetet, arra tudatosan vigyáznak és ehhez képességeikhez mérten hozzá is járulnak. Szívesen játszanak, alkotnak és dolgoznak, ezáltal egyéniségük kiegyensúlyozottá, derűssé válik. Igényükké válik az egészséges étkezés és a mindennapos mozgás, ezt szívesen, örömmel végzik.

2.3. Óvodaképünk

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Óvodánkban a gyermek érdeke mindenek felett áll.

A gyermekek szeretetteljes, derűs, érzelmi biztonságot nyújtó, optimális feltételeket biztosító környezetben élik mindennapjaikat. Nevelőtestületünk minden tagja elkötelezett amellett, hogy a gyermekekre odafigyelő, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, differenciált fejlesztésre, felzárkóztatásra épülő nevelőmunkát folytassunk. Gyermekközpontú szemlélet megvalósítására törekszünk, ahol a 2,5-7 éves gyermekek testi és lelki szükségleteinek szem előtt tartásával folyik a nevelőmunka.

Az óvodai nevelés alapelveinek és saját kiemelt feladataink – egészséges életmódra nevelés, kétnyelvű német nemzetiségi nevelés – megvalósítása érdekében gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, harmonikus óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a lelki, a szociális és az értelmi képességek életkorhoz és egyéni fejlődési szinthez igazított fejlesztéséről, valamint a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékra. A tevékenységeken keresztül valósítjuk meg az egyes műveltségtartalmak közvetítését, az esélyegyenlőség biztosítását, valamint az iskolai életre való felkészítést.

2.4. Alapvető céljaink

- A gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének, kibontakozásának támogatása, az iskolai beilleszkedés elősegítése.
- Az életkori és az egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a gyermeki képességek kibontakoztatása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek számára az őket megillető különleges bánásmód biztosítása.
- Az egészséges életmódra nevelés, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, valamint a környezettudatos magatartás kialakítása.
- Német nemzetiségi nyelvi nevelés biztosítása, nemzetiségi hagyományok ápolása.

2.5. Feladataink

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, harmonikus óvodai légkör megteremtése, az óvoda óvó-védő és szociális funkciójának betöltése.
- Változatos és sokszínű tevékenységrendszer kialakítása a gyermekek képességfejlesztésének érdekében.
- A családokkal szoros partneri viszony, együttműködés kialakítása a gyermek közös nevelését illetően.
- Az egészséges életmód, életvitel szokásainak – testmozgás, testedzés, testápolás, egészségmegőrzés, egészséges étkezés – valamint a környezettudatos magatartás szokásainak alakítása.
- Szocializálás, érzelmi és erkölcsi nevelés, a másság elfogadásának segítése, egymás tiszteletére nevelés.
- Anyanyelvi, értelmi nevelés és fejlesztés.
- A felsoroltakhoz szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

- A nemzetiséghez tartozó gyermekek esetében az önazonosság megőrzésének, ápolásának, megerősítésének valamint a nemzetiségi nyelvi nevelés biztosítása, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása.

3. A nevelés keretei

3.1. Az egészséges életmódra nevelés – Egészségfejlesztési program

Az egészséges életmódra nevelés céljának és feladatának meghatározásához fontos tisztázni, mit értünk egészség alatt: a szervezet harmonikus működését, a betegség hiányát, a jó közérzetet valamint a szervezet külső hatásokat kivédő, stabilizáló képességét.

Az óvoda egészségnevelési feladatait csak a szülőkkel, a családdal szorosan együttműködve képes megvalósítani.

Céljaink:

- Az óvodába járó gyermekek egészséges életmódra nevelése, a higiénés szokások megalapozása és összehangolása a családokban kialakult szokásrendszerrel.
- Az egészség gondozásához szükséges képességek, készségek és jártasságok megalapozása és kialakítása, a testi fejlődés elősegítése.
- A gyermekek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése és megerősítése.
- Az egészséges életmód, egészséges étkezési szokások, a betegségmegelőzés szokásainak a kialakítása.

Feladataink:

- A személyi higiénia iránti igény felkeltése.
- A személyi higiénés eszközök biztosítása.
- A testápolás igényének kialakítása, a testápolás műveleteinek megtanítása.
- Az intimitás tiszteletben tartása.
- A helyes, kulturált étkezési szokások megtanítása.
- A pihenéshez szükséges optimális feltételek megteremtése (nyugalom, csend, tiszta levegő).
- A helyes öltözködési szokások kialakítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik és mozgásigényének kielégítése.
- A fejlődéshez szükséges feltételek és az egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
- A gyermekek életkori és egyéni fejlettségének, tempójának figyelembevétele.
- A mozgás megszerettetése, a mozgáskedv fenntartása, a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva a mozgáskoordináció, a testi képességek és az erőnlét fejlesztése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával és velük együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és nevelési feladatok ellátása (gyermekorvos, fogorvos, védőnő, pszichológus, gyógytornász, logopédus, gyógypedagógus).

3.1.1. Gondozás

A gondozás magába foglalja a testi és lelki egyensúly kialakítását és fenntartását, biztosítja a higiénés feltételeket. Figyelemmel kíséri és folyamatosan ellenőrzi a gyermek egészségét, a helyes testápolás szokásainak kialakítását, szükségletei kielégítését valamint a fertőző betegségek kialakulásának megelőzését. A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére, a testápolás, az öltözködés, az önkiszolgálás és az étkezési szokások elsajátítására fokozatosan válnak képessé a folyamatos példamutatás, segítségnyújtás és gyakorlás következtében. A gondozással kapcsolatos tevékenységekre a gyermekek életkorától függően megfelelő időt kell biztosítani.

Gondozás feladatai:

- Váljon igényükké a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet.
- Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés elsajátítása.
- Napi kétszeri fogmosással a megfelelő fogápolási szokások alakítása.
- Kéz-, köröm- és fejápolás (száj, fül, haj) egyéni, differenciált segítése.
- Mosdó- és wc-használat helyes szokásainak elsajátítása.
- Rendszeres együttműködés a gyermekorvossal, fogorvossal, védőnővel.
- Egészséges étrend és étkezési szokások alkalmazása, szorosan együttműködve a családdal (nyers zöldségek és gyümölcsök beiktatása a heti étrendbe esetenként a szülők közreműködésével).
- A szülők tájékoztatása az egészséges életmód szokásainak együttes alakításáról.

3.1.1.1. Testápolás, tisztálkodás

A testápolás magába foglalja a test és a ruházat gondozását, az egészség védelmét, a tisztaságerzet igényének kielégítését, továbbá a közvetlen és a tágabb környezet tisztán tartására való törekvést. A testápolás igényének kialakítása modellkövetéssel történik, az óvodapedagógusok és a dajka együttműködésével. A megfelelő szájhigiénia és a helyes fogápolás megtanítására törekszünk, a napi kétszeri fogmosás és a megfelelő eszközök biztosítása által. A személyi higiénia legintimebb része a wc-használat, ez mind az óvodapedagógusok, mind pedig a dajka részéről megértést és tapintatot igényel. A wc helyes használatát, az ezzel kapcsolatos higiénés szokásokat tudatosan kell kialakítani és megtanítani, de fontos, hogy mindig a gyermek szükségletei a meghatározóak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek képes önállóan tisztálkodni, a tisztálkodási eszközöket rendbe teszi.
- Szükségeit felismeri, azokat mindig jelzi.
- Igényli saját személyének és környezetének tisztaságát.
- Önállóan használja a wc-t, mosdót.
- Önállóan használja zsebkendőjét, képes egyedül orrot fújni.
- Önállóan használja fésűjét.
- Önállóan képes fogat mosni.

3.1.1.2. Táplálkozás

A táplálkozás a növekedés és a fejlődés egyik alapvető feltétele. Az óvodás korú gyermekek számára az óvodában napi háromszori, a bölcsődés korúak számára napi négyszeri étkezést biztosítunk. A napi megfelelő vitamin- és rostszükséglet beviteléről gyümölcsnapok szervezésével, valamint a délelőtti folyamán történő nyers zöldség- és gyümölcsfogyasztással gondoskodunk. Figyelmet fordítunk a megfelelő folyadékbevitelre ivóvíz formájában. Ügyelünk a kulturált étkezési szokások kialakítására, a megfelelő, egészséges étkezés megalapozására.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek képes önállóan étkezni, az evőeszközöket, szalvétát megfelelően használja.
- Az asztalnál viselkedése fegyelmezett, kulturált, halkan beszél asztaltársaival.
- Annyi ételt kér, amennyit el bír fogyasztani, igényét jelzi.
- Az új ízeket kipróbálja, elfogadja.
- Ügyel az asztal és a közvetlen környezet, valamint saját ruhájának tisztaságára.

3.1.1.3. Pihenés

A minőségi pihenés kiemelten fontos az óvodás korú gyermekek napirendjében. Az óvodában biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, csendes pihenés feltételeit, a zajmentes légkört és a tiszta, friss levegőt. A megfelelő hangulatot mesével, altatódallal, halk relaxációs zenével teremtjük meg, a gyermekek elalvását simogatással, cirógatással, otthonról hozott játékokkal könnyítjük meg. A pihenés idejét a gyermekek életkorának és egyéni igényeinek figyelembevételével alakítjuk ki.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek képes nyugodtan pihenni, tekintettel van mások pihenésére, nem zavarja őket abban.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

3.1.1.4. Öltözködés

A helyes öltözködési szokások kialakításának két fő feltétele az időjárási viszonyokhoz való alkalmazkodás és az esztétikus külső megjelenés. Ügyelünk arra, hogy a gyermekek az épületen belül a tevékenységektől és a hőmérséklettől függően könnyű, kényelmes ruházatot viseljenek. A szabadban való tartózkodás során a fő szempont az időjárás és a hőmérséklet, ennek megfelelően a réteges öltözködést részesítjük előnyben. Ehhez váltóruhát a szülők biztosítanak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek képes önállóan, az időjárási viszonyoknak és a hőmérsékletnek megfelelően öltözködni.
- Ruháját be tudja gombolni, a cipzárt fel- és le tudja húzni, cipőjét be tudja kötni.
- Ruhája tisztaságára vigyáz.

3.1.2. Egészségvédelem

Az egészségnevelés és –védelem során figyelemmel kísérjük azokat a negatív tényezőket, melyek a gyermekek egészségét károsan befolyásolhatják. Az egészségvédelem alapja:

- a személyi higiéniaóra való odafigyelés (tisztaság, gondozottság, ápoltság),
- az egészséget veszélyeztető tényezők kiküszöbölése (közösen használt játékok, tárgyak, személyes higiéniai eszközök rendszeres fertőtlenítése, beteg gyermekek elkülönítése),
- balesetmentes, biztonságos felszerelések és eszközök biztosítása a csoportszobákban és az udvaron,
- az eszközök biztonságos, balesetmentes használatára szoktatás saját és társaik testi épségének megóvása érdekében,
- veszélyhelyzet tudatosítása adott szituációk kihasználásával, abban a helyes magatartásra szoktatás.

3.1.3. Mozgás

Óvodás korban rendkívül fontos a rendszeres testmozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a helyes testtartás és a kulturált, összerendezett mozgás fejlesztése, valamint a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek játékos formában történő fejlesztése. A mozgás sokoldalú tevékenység, mely a gyermekek egyéni fejlődésében nagy jelentőséggel bír – az általános testi fejlődés mellett az értelmi és a szociális képességekre is hatással van.

3.1.3.1. Szabad mozgás

A szabad mozgás az egészséges életmód szerves része, a gyermekek óvodai életének nélkülözhetetlen eleme. Igyekszünk minél több időt a szabad levegőn tölteni (udvari játék, séta, kirándulás), az udvar és a terasz kínálta lehetőségeket kihasználva a szabad mozgás minél több formáját biztosítani.

3.1.3.2. Szervezett mozgás

A szervezett mozgás fejlődésében nagy szerepet játszik a tudatos mozgásfejlesztés, mely egyrészt a mindennapi mozgásban (mindennapos testnevelés, testnevelés-foglalkozások), másrészt a külön szolgáltatásként szervezett úszás, tánc és labdarúgás formájában történik. A mindennapos, játékos mozgás szervezése a csoportszobában vagy az udvaron történik, a csoport napirendjében meghatározott módon.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek szívesen és sokat mozog.
- A gyermek tud mászni, csúszni és kúszni.
- Mozgása harmonikus, összerendezett, finommozgása fejlett.
- Kézügyessége fejlett, ceruzafogása biztos és helyes.
- Szem-kéz, szem-láb koordinációja megfelelő.
- Egyensúlyérzéke fejlett, tud váltott lábbal lépcsőn járni.
- Tud szökdelni.
- Talpon jár.
- Dominanciája, oldalisága kialakult.

3.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Célunk:

- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösség által, a közösség normáinak érvényesítésével.

Feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, harmonikus légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodás kor végéig.
- A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt pozitív érzelmű kapcsolatának kialakítása és formálása.
- Modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelés megfelelő szakemberek bevonásával.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, normarendszerének megalapozása (figyelmesség, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, tolerancia).

A beszoktatás meghatározza a gyermekek érzelmi kötődését az óvodához, a csoport életében jelen lévő felnőttekhez. Bármely életkorban történik, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás elengedhetetlen, a gyermekek pozitív kapcsolata csak így alakulhat ki. Fontos, hogy a gyermek-gyermek, gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy olyan tevékenységek közül választhassanak, melyekhez motivációt éreznek. Fontosnak tartjuk a sztereotípiák merevségének oldását, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítását.

A szocializáció szempontjából különösen nagy jelentőséggel bír a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése elősegíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, a szokás- és normarendszer megalapozását.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek hangulata kiegyensúlyozott.
- Megfelelő önbizalommal rendelkezik, szívesen szerepel.
- A dicséretre pozitívan reagál, de képes a bírálat, kritika elviselésére.
- Önállóan képes a szabályok betartására.
- Szükségleteit és érzelmeit képes kontrollálni.
- Feladattudata kialakult, monotoniatűrése a feladat elvégzéséig tart.
- Képes egyik feladatról a másikra váltani.
- Rendelkezik társas kapcsolatokkal, a gyermekekkel, felnőttekkel való kapcsolatteremtésben kezdeményező.
- Képes a gyermekekkel és a felnőttekkel való együttműködésre.
- Testséma ismerete megbízható.
- Reális „én-képpel” rendelkezik.
- Képes a különbözőségek elfogadására.
- Ismeri az alapvető érzelmi megnyilvánulásokat.

- Le tud mondani más javára, önzetlen és segítőkész.
- Erkölcsi érzéke fejlett.
- Meg tudja különböztetni a mesét a valóságtól.

3.2.1. Esztétikai nevelés

Célunk:

- A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek során.

Feladataink:

- Esztétikus hangulat és légkör kialakítása.
- Észrevetni, felismertetni a környezetben, a természetben és a művészeti alkotásokban a „szépet”.
- Az önálló alkotásra, esztétikus alkotások létrehozására ösztönzés, ezen keresztül ízlésformálás, tehetséggondozás, esztétikai élmények nyújtása.
- Fogékonyság fejlesztése, formálása.
- Megfelelő eszközök biztosításával a kreativitás fejlesztése.

A művészetek szeretetét már óvodás korban kell kialakítani, megalapozni. Az esztétikai nevelés keretein belül lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, hogy igényeiknek, érzelmeiknek megfelelően átélhessék, kipróbálhassák a művészetek egy-egy mozzanatát: képi ábrázolásban, mozgásban, táncban, dalban, versben vagy mesében.

Esztétikai nevelésünk komplex, a gyermekek egész személyiségét fejleszti. Fontosnak tartjuk, hogy az esztétikai élmények hatása jelenjen meg a gyermekek erkölcsi, értelmi fejlődésében is. Feladatainkat a napi tevékenységek során valósítjuk meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek rácsodálkozik környezete és a természet szépségére.
- Igényes önmagával és környezetével szemben.

3.2.2. Ünnepeink

Céljaink:

- A hagyományok ápolása és őrzése.
- A családokkal való pozitív kapcsolat elősegítése, erősítése az ünnepekre való készülődés során.

Feladataink:

- A gyermekek érzelmi, esztétikai és erkölcsi érzékének formálása.
- Egyéni fejlettségüknek megfelelően megismertetni a gyermekeket a népszokások, ünnepek eredetével, megszerettetni a népi kultúrát, hogy örömet és szépséget találjanak benne.
- Az ünnepek segítségével színessé varázsolni a gyermekközösség életét.

Az óvodai nevelés szerves részének tekintjük a hagyományok ápolását, óvodánk fontos feladata a német nemzetiség hagyományainak megőrzése. Az ünnepek lehetőséget adnak a hétköznapiakból való kilépésre, ezáltal nagyobb kreativitásra és aktivitásra ösztönöznek.

Fontos, hogy a gyermekek ezeken a napokon éljék át a közös készülődés izgalmát és örömét, az ünnep hangulatát.

	Gyermekcsoportoknak szervezett ünnepek	Család bevonásával szervezett ünnepek
Nemzeti ünnepeink	Március 15.	
Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink	Márton-nap Télapó Farsang	Advent Húsvét
Gyermekek életéhez kapcsolódó ünnepeink	Születésnapok Gyermeknap	Anyák napja Kerti parti
Természettel, társadalommal összefüggő ünnepek	Állatok világnapja Föld napja Víz napja Madarak és fák napja	Idősek világnapja

3.2.3. Munka jellegű tevékenységek

Céljaink:

- Munka jelleggel szervezett aktív játékos tevékenységeken keresztül olyan készségek, képességek és tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kialakítják kötelességtudatukat, fejlesztik személyiségüket.
- A gyermek a munka jellegű tevékenységet önként, örömmel és szívesen végezze.

Feladataink:

- A közös munka jellegű tevékenységek során a társas kapcsolatok fejlesztése, az erkölcsi normák, szabályok alapjainak kialakítása.
- A nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése oly módon, hogy valamennyi tevékenységet a gyermekek, fiúk és lányok egyaránt gyakorolják.

A gyermekek mindennapi tevékenységének egy része olyan játékos jellegű munkatevékenység, amely célra irányul, figyelmet, kötelességvállalást és –teljesítést igényel. Az egyéni és a közös munka jellegű tevékenységet mindig az értékelésnek valamilyen formája követi, amely konkrét és reális, fejlesztő hatású.

3.2.3.1. Munka jellegű tevékenységek az óvodában

Önkiszolgálás

A csoport szokás- és szabályrendszerét, feladatait a gyermek életkorának és egyéni sajátosságainak megfelelően sajátítsa el:

- testápolás
- öltözködés
- étkezés
- pihenés.

Naposi munka

Az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek elsajátítása és begyakorlása után fokozatosan kerül bevezetésre. Tartalma a csoport szokásaitól, a gyermekek életkorától és fejlettségétől függ, biztosítva a rendszerességet.

Mindennapi élet során adódó munkák

Játéktevékenységek utáni rendrakás, ünnepekre, jeles napokra való készülődésben való részvétel (díszítés, dekorálás).

Környezet rendjének megőrzése

Rendrakás a csoportszobában, a tisztaság megőrzése. Öltözőszekrények, fogasok rendben tartása. Az udvari játszóterületek rendben tartása, udvari játékok elpakolása.

Alkalomszerű munka és megbízatások

Az alkalmi megbízatások az óvónőkkel, dajkával közösen végzett tevékenységek gyakori elemei a gyermekek mindennapi óvodai élete során. Ezek körét meghatározza a gyermekek életkora, egyéni fejlettsége, a környezeti adottságok, valamint az otthonról hozott értékek és hagyományok.

3.3. Értelmi fejlesztés és nevelés

A gyermekek a környező természeti és társadalmi valóságról változatos tevékenységeken keresztül szereznek tapasztalatokat. Ebben a folyamatban a gyermekek kíváncsisága, érdeklődése dominál. A gyermeki kíváncsiságra és az egyéni sajátosságokra építve arra törekszünk, hogy a gyermekek játékos tevékenységeken keresztül szerezzenek tapasztalatokat az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Céljaink:

- A gyermekek önálló ismeretszerzésének fejlesztése, az információk közötti eligazodás képességének kialakítása.
- A gyermekek ismereteik rendszerezésével, az ismeretek bővítésével, a különböző élethelyzetekben és tevékenységekben való gyakorlással kreatívvá válnak.

Feladataink:

- Az értelmi képességek egyéni fejlesztése az óvodai élet során.
- Sokrétű tapasztalatok, ismeretek gyűjtése és ezek feldolgozása a tanulási folyamatok során.
- Az anyanyelv ismeretére és szeretetére való nevelés, e közben a gyermek természetes beszédkedvének fenntartása és ösztönzése.
- A gyermekek 6-7 éves korukra érik el az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet. Az életkor és az egyéni fejlettségi szint figyelembevételével a rugalmas beiskolázás, a fejlettség szerinti iskolakezdés során.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek figyelme játék során tartós.
- A gyermek figyelme tapasztalatszerzés során tartós.
- Pontos megfigyelőképességgel rendelkezik.
- A tárgyak, jelenségek lényegét képes kiemelni.

- Rövid és hosszú távú vizuális memóriája pontos.
- Hallási memóriája pontos, megbízható.
- Képes az önálló problémamegoldásra.
- Képes a figyelemkoncentrációra.
- Térben megfelelően tájékozódik, érzékelési képességei jók.
- Vizuális és hallási észlelése differenciált.

3.3.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés szerves részét képezi az óvodai élet minden mozzanatának. Beépül a gyermekek tevékenységeibe, a társaikkal és a felnőttekkel való kapcsolataikba.

Célunk:

- Olyan légkör kialakítása, melyben az anyanyelvi nevelésnek a szeretetteljes szóbeli közlés ad alapot.

Feladataink:

- Az anyanyelv ismeretére, szeretetére való nevelés.
- Az egyéni fejlődés ütemét figyelembe véve a gyermekek beszédkapcsolatainak alakítása.
- A beszédhibás gyermekek számára mielőbbi segítség biztosítása megfelelő szakember bevonásával (logopédus).
- Minél több olyan anyanyelvi játék tervezése és megvalósítása, mely a gyermekek életkori és egyéni fejlettségéhez igazodva beépül a mindennapos tevékenységekbe és a játékba.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek beszédhallása megfelelő.
- Beszédértése megfelelő.
- Szívesen beszél, másokat képes végighallgatni.
- Beszédtempója megfelelő.
- Beszédének hangereje megfelelő.
- Beszéde jól érthető (nem beszédhibás).
- Tudja alkalmazni az udvariassági formulákat.

4. Az óvodai élet tevékenységi formái

4.1. A játék

Az óvodáskorú gyermekek alapvető tevékenységi formája a játék. A játék sajátosabb, összetettebb, sokrétűbb minden más tevékenységnél, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek a mindennapokban a külvilágtól és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Ezáltal válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

Játékában kiélheti, kipróbálhatja, gyakorolhatja az őt ért élményeket, a különböző viselkedési formákat. A játéksituációkat az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. A gyermeki tevékenységet, különösen a játékot nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nem csak a tárgyi, manuális vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során.

Céljaink:

- A játék legyen a tapasztalatszerzés, a tanulás fontos színtere.
- A játékban a különböző személyiségjegyek, az érzelmi-akarati élet tulajdonságai, a társas kapcsolatok, az értelmi képességek komplex módon fejlődjenek a megfelelő feltételek biztosítása eredményeként.

Feladataink:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Élmények, ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyerekekkel.
- A tevékenységek játékba integrálása.
- Kiemelkedő képességű gyermekek esetében elképzeléseik megvalósításához a szükséges eszközök biztosítása.
- A családokkal való együttműködés erősítése a játék feltételeinek otthoni biztosítása érdekében.

A játék során kialakult társas kapcsolatok fejlesztik a beszédet, lehetőséget adva a párbeszéd kialakulására és a csoportos beszélgetésekre. A gyermek számára a közös játék során mintát nyújtunk, gazdagítjuk a különböző beszédhelyzetek, beszédmódok és nyelvi eszközök használatát. Rendszeresen tervezünk és szervezünk anyanyelvi játékokat, folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermekek anyanyelvi fejlettségét.

A szabad játék kiemelt fontosságot élvez óvodánk tevékenységei között. A gyermekek nyugodt, harmonikus légkörben szabadon szervezik meg játékukat, önállóan választják hozzá a társat, az eszközt és a helyet. A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Szerepjáték során sok olyan helyzet teremődik, olyan társas, szociális kapcsolatok alakulnak ki, melyekben a gyermekek gyakorolhatják a problémamegoldást, a konfliktushelyzetek

kezelését, az óvónő számára pedig a nevelési lehetőségek gazdag tárházát kínálják. Az óvodapedagógus gyermekekkel való együttjátszása nem beavatkozás, nem korlátozza a gyermeki önállóságot. Az egyes játékfajták nem különülnek el a játék folyamán, a gyermekek életkorától, fejlettségétől és a játékszituációtól függően egymás mellett is megjelennek.

A játék fajtái:

- gyakorlójáték
- szerepjáték
- építő, konstruáló játék
- barkácsolás
- szerepjáték
- szabályjáték
- dramatizálás
- játék a szabadban

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek képes önállóan eldönteni, kivel és mivel játszik.
- Önállóan megteremti a neki megfelelő játékhelyet.
- Játékában kezdeményező.
- Játéka elmélyült, kitartó.
- Vigyáz saját maga és társai játékára.
- Képes alkalmazkodni a játék szabályaihoz.

4.2. Játékos tapasztalatszerzés

Óvodai nevelésünket a játékos tanulás jellemzi. A játék során az óvodai élet minden mozzanata alkalmas arra, hogy a gyermekek utánpótlás révén fejlődjenek. A gyermekek napjának nagy részét az általuk spontán kezdeményezett játék tölti ki, melynek során problémahelyzet elé kerülnek, feladatokat próbálnak megoldani, közben kialakul és fejlődik önállóságuk, kezdeményező- és alkotóképességük. Az elmélyült játékban az érzékelés, az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a képzelet, a képszerű szemléletes gondolkodás segíti elő a gyermek tanulását.

Célunk:

- A gyermekek egyéni tudását, tapasztalatát és teljesítőképességét figyelembe véve olyan játékos tanulási lehetőségek teremtése, melyek során kibontakozhat személyiségük, képessé válhatnak az iskolai életre azáltal, hogy fejlődnek képességeik, készségeik és gondolkodásuk.

Feladataink:

- Folyamatos napi tapasztalatszerzés biztosítása, a feltételek tudatos alakítása.
- A gyermekek önmagukhoz mért fejlődésének figyelembe vétele.
- A gyermekek sikerélményhez juttatása.

4.3. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai fejlesztő munkában a környezet értékeinek megismertetése, megszerettetése és védelme kiemelt jelentőségű. Ekkor alapozzuk meg a gyermekek természet, környezet iránti szeretetét, azokat a helyes szokásokat, amelyek meghatározóak lesznek egész életükben.

A külső világ tevékeny megismerése a minket körülvevő világ mennyiségi, formai és kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez igazodva. A környezet megismerése során a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatok birtokába jut, azokat tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete. A közvetlen és a tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása történik a természeti, emberi és tárgyi világ értékei iránt.

Céljaink:

- A természet szeretetére nevelés, a természet közeli étellel való megismertetés, az összefüggések felismertetése, az ember felelősségének érzetése a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.
- A gyermeknek segítséget nyújtani ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében a közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés során.
- A környezet megismerése közben szerzett tapasztalatokat, ismereteket legyen képes tevékenységeiben alkalmazni.

Feladataink:

- Megfelelően tervezett és szervezett környezeti feltételek megteremtése, melyek között a gyermekek tapasztalatokat, ismereteket szerezhhetnek.
- Biztonsággal tájékozódjanak környezetükben.
- Sajátítsák el, gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést.
- Szerezzenek minél több mozgásos, érzékszervi tapasztalatot a természeti és társadalmi környezetről.
- Fedezzék fel az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.
- Gyűjtsenek matematikai tapasztalatokat, melynek alapján matematikai fogalmaik alakulnak.
- Ismerjék meg a környezetükben élő emberek hagyományait, szokásait, a tárgyi kultúra értékeit, szeretetét és védelmét.
- A természeti- és társadalmi környezetből hozott egyéni ismeretek átadásának biztosítása.
- A családokkal való együttnevelésben a környezeti tapasztalatszerzés, a tágabb környezetben való együttes élményszerzés erősítése.
- A széles körű tapasztalatszerzés mindig az életkori és egyéni sajátosságokra épüljön.

A környező világot a gyermekek először saját környezetükben ismerjék meg, szerezhessenek tapasztalatot mennyiségi és formai összefüggésekről, végezzenek megfigyeléseket, „kísérleteket” az udvarban és a kirándulások alkalmával. Amit nem tudunk személyesen megfigyeltetni (környezetünkben nem élő háziállatok, erdei állatok, vadállatok stb.), azt videó, tévé, képeskönyv segítségével mutatjuk be, módszeres, tudatos válogatás után.

A környezeti nevelés során figyelembe vesszük a gyermekek meglévő tapasztalatait, ismereteit, fejlettségét, az adott lehetőségeket, a gyermeki aktivitást, az aktualitásokat, a természet és a társadalom változásait. Az óvodában minden pillanatban jelen van a környezeti nevelés, a sokszínű tevékenységekben megvalósuló ismeretszerzés. A témák természetesen tagolódását az évszakok adják.

A témához kapcsolódóan a kísérletezést, a folyamatos megfigyeltetés feltételeit biztosítjuk. A témafeldolgozás során a helyi nevezetességek megismerése kiemelkedő jelentőségű:

- Bányász Múzeum

- Borház
- Strand
- Tájház
- Szászvári vár
- Népművészet mestereinek alkotásai
- Helyi üzemek, civil szervezetek meglátogatása.

A kirándulások kiemelt jelentőségűek az élmények megszerzésében. A gyermekek fejlesztése kiscsoportos formában történik a játék, az udvari tevékenységek, a séták, kirándulások alkalmával. Az ismeretek rendezése, az élmények feldolgozása a nap bármely tevékeny időszakában lehetséges. A kis- és mikrocsoportos tapasztalatszerzés számos lehetőséget biztosít a gyermeki megismerésre, az egyénre szabott fejlesztésre, személyes kapcsolatok elmélyítésére, beszélgetésre. Ezáltal biztosítható, hogy az óvodapedagógus minden gyermek érdeklődését számba veszi, minden kérdésre tud válaszolni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Közvetlen környezetüket ismerik, biztonságban érzik magukat.
- Bemutatkoznak, szüleik nevét, lakcímüket meg tudják mondani.
- Ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, a róluk való gondoskodás módját.
- Életkoruknak megfelelő szinten kialakult fogalomkörrel rendelkeznek az emberek, állatok, növények világában.
- Ismerik lakóhelyük nevezetességeit, hagyományait.
- Igényük alakulóban van az esztétikus természeti környezet megóvására.
- Feladattudatuk és feladattartásuk kialakult.
- Képesek a monotonia tűrésére, mely a feladat elvégzéséig tart.
- Képesek a szabályok önálló betartására.
- Matematikai fogalmaik kialakulóban vannak, matematikai összefüggéseket felismernek:
  - számfogalmuk 10-es számkörben kialakult
  - érzékelik a sorrendiséget
  - képesek a szándékos bevésésre
  - képesek az analízis-szintézis műveletére
  - tudnak általánosítani
  - felismerik az ok-okozati összefüggéseket
  - megfigyelőképességük pontos
  - gondolkodásuk fejlett
  - megfelelően tájékozódnak térben
  - képesek az önálló problémamegoldásra.

4.4. Művészeti nevelés

4.4.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene fejlesztő hatással van a gyermek teljes személyiségfejlődésére. Érzelmileg gazdagít, örömet ad, derűt áraszt. Értelmi nevelő hatása a gyermek gondolkodásának, emlékezetének, képzeletének fejlődésében nyilvánul meg. Hat a gyermek akaratának fejlődésére (pl. szabályok betartása), segíti a szocializációt.

Céljaink:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ezen keresztül a gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának a formálása.
- Minél több olyan élmény nyújtása, melyek segítenek megalapozni zenei befogadóképességüket, zenei anyanyelvüket.

Feladataink:

- A gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságának megalapozása.
- A közös éneklés, játék és tánc segítségével együttes élmények teremtése.
- A zenei anyagok igényes válogatása: elsősorban a magyar népi gyermekdalok, ölbeli játékok, népi mondókák, énekes játékok, kortárs művészeti alkotások közül.

A zenei nevelés művészeti nevelésünk része, mely az érzelmek kifejezésére, a „szép” befogadására, létrehozására ösztönöz. A népi mondókák, gyermekjátékok, magyar népdalok zenei anyanyelvünk értékei, hozzájárulnak az éneklés és a zene megszerettetéséhez, a zenei ízlés formálásához, de elősegítik a gyermekek szociális fejlődését is. A zenei képesség- és készségfejlesztés játékos módon zajlik, az énekes, ritmikus játékok megalapozzák a későbbi harmonikus mozgást.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek hallása ép, hallási észlelése differenciált.
- Hallási memóriája pontos, megbízható.
- Beszédtempója, hangereje megfelelő.
- Oldalisága kialakult.
- Mozgásritmusa egyenletes, harmonikus.

4.4.2. Verselés, mesélés

A mese a legalapvetőbb élményforrás a gyermekek számára, a gazdag gyermeki fantáziára épül. Levezeti a feszültségeket, szorongásokat, biztosítja a katartikus élményeket, azonosulási lehetőségeket kínál a gyermek számára.

Az anyanyelv fejlesztésének legfontosabb módszere a mese és a vers. Az irodalmi szövegek gyarapítják a gyermekek szókincsét, a kifejezések, nyelvi fordulatok pedig nyelvi kifejezőmódjukat, esztétikai érzéküket fejlesztik. A vers és a mese az egész napot átszövi, az irodalmi élményszerzés leghatásosabb formája az élőszóban elhangzó vers, mese, bábozás.

Az anyanyelv a szociális kapcsolatok kiépítésének, a gyermekek közti kommunikációnak a legfontosabb eszköze.

Céljaink:

- A gyermekek érzelmi és értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása a meseélmények segítségével, valamint a versek zeneiségével, a rímek csengésével.
- A gyermekeket fokozatosan hozzászoktatni a vers, a mese befogadásához, hogy ez által igényükké váljon ezek meghallgatása, elmondása, eljátszása.

Feladataink:

- Folyamatos játék mellett erősíteni a mindennapos verseléssel, meséléssel és bábozással a gyermek egyéniségét, belső képteremtését.

- Az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl a változatos tevékenységekhez nélkülözhetetlen feltételek biztosítása.
- A már megismert és kedvelt mesék újraismétlésének tudatos szorgalmazása, ezek megfelelő előkészítése.
- Önálló szöveg és mesemondás, szereplési vágy lehetőségének biztosítása a nap folyamán az önkifejezés érdekében.
- Dramatizálás, bábozás, irodalmi élmények feldolgozásához szükséges eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosítása.
- Életkori sajátosságainak megfelelő könyvgyűjtemény, eszközök, bábok, díszletek stb. biztosítása.
- A családokkal való együttnevelés a mindennapi otthoni mesélés megvalósítása érdekében.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermeknek megfelelő önbizalma alakult ki, szívesen szerepel.
- Meg tudja különböztetni a mesét a valóságtól.
- Erkölcsi érzéke fejlett.
- Figyelme a spontán tapasztalatszerzés során tartós.
- Képes a figyelemkoncentrációra.
- Fejlődik gondolkodása, fantáziája, figyelme, beszédkészsége.
- Kialakulóban van beszédfigyelme.
- Igényévé válik a rendszeres vers- és mesemondás.
- Passzív szókincsébe beépülnek a népmesei fordulatok.
- Önállóan mond hosszabb verseket is, megjelenik a hangsúlyozás is.
- Képes az önálló mesemondásra, megkezdett történetek kiegészítésére, folytatására.
- A dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök használatában egyre önállóbbá válik.
- Kialakulóban van a könyv szeretete, megbecsülése.

4.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermeki ábrázolás olyan tevékenység, melynek során a gyermek a világról szerzett ismereteit képi, formai úton rögzíti.

Célunk:

- A gyermek kiművelt látásának, rajzműveltségének, ízlésének, esztétikai érzékének megalapozása és fejlesztése, a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás alakítása.

Feladataink:

- A feltételek megteremtése a tevékenységekhez. Érdeklődés felkeltés és motiválás a tevékenységek iránt.
- Az ábrázolás eszközeinek szakszerű, balesetmentes használatának megtanítása.

- Az alkotás utáni vágy alakítása.
- Képi kifejezőképesség alakítása.
- Pályázatokon rendszeres részvétel a jó kézügyességű gyermekek számára.
- A családokkal való együttműködésben az otthoni vizuális tevékenységek feltételei biztosításának erősítése különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek és a kiemelkedő ábrázolási készséggel rendelkező gyermekek érdekében.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek finommozgása, kézügyessége fejlett.
- Ceruzafogása biztos, mozgása összerendezett.
- Szem-kéz koordinációja megfelelő.
- Dominanciája, oldalisága kialakult.
- Testséma ismerete megbízható.
- Vizuális észlelése differenciált.
- Térben megfelelően tájékozódik.
- Örömteli tevékenységgé váljon számára a rajzolás, mintázás, kézimunka és barkácsolás.
- Esztétikai érzéke alakul, észreveszi és óvja a szépet a természetben, tárgyi környezetben.

4.4.4. Mozgásfejlesztés

Az óvodás gyermeket nem lehet elképzelni tartósan nyugalmi állapotban. Ez a kor a motoros aktivitás sokoldalú megnyilvánulásának korszaka. A gyermek harmonikus fejlődéséhez semmi mással nem pótolható hatékonysággal járul hozzá a játék. Ezen belül kiemelt szerepe van a mozgásos testnevelési játékoknak.

A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása aktív mozgással.

A tervezésben figyelembe vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermekek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet. Az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül valósul meg. Beszoktatásnál főleg buzdítás, örömméret keltése, hogy minél hamarabb bekapcsolódjanak a gyerekek a különböző tevékenységekbe.

Céljaink:

- A gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, mozgásigényük kielégítése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgástapasztalatok bővítése.

Feladataink:

- A fizikai állóképesség fejlesztése, anatómiai, élettani fejlődésük elősegítése.
- Szervezetük erejének, ellenálló-, teherbíró-, alkalmazkodó képességük, edzettségük növelése.
- Mozgásuk összerendezettebbé, pontosabbá válásának segítése.
- A nagy- és finommozgások fejlesztése.

- A tér-, és időbeli tájékozottságuk, közösségi magatartásuk, önállóságuk, leleményességük, kezdeményezőkedvük fejlesztése.
- Önbizalmuk növelése.
- Szem-, kéz-, lábkoordináció fejlesztése.
- Testséma fejlesztése.
- A családi nevelés pozitív befolyásolása a napi rendszeres óvodán kívüli mozgásos tevékenységek biztosítására.

A mindennapos testnevelésnél a játékos kezdeményezés jelentse a játékos mozgás örömét is. Dicsérettel, példaadással ösztönözzük az együttes tevékenységben rejlő mozgás szépségének felfedezését. A testnevelési eszköztár használatánál is figyelembe kell venni a járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobások tekintetében az életkori sajátosságokat.

A mozgásfejlesztés lehetőségei, feltételei:

- Mindennapos testnevelés alkalmával a csoportszobában, udvaron.
- Testnevelési foglalkozásokon tornaszobában.
- Szabadon választott tevékenységek közben csoportszobában, udvaron.

Kiegészítő tevékenységek:

- Heti két alkalommal labdarúgó-edzés a Bozsik-program keretén belül.
- Heti rendszerességgel német tánc.
- Télén 10 héten át úszás-oktatás szervezése.

Az óvónőnek tisztában kell lennie a mindenkori csoportja sajátosságaival. Ismernie kell a gyermek egyéni teljesítményeit befolyásoló sajátosságokat, az esetleges lassúbb fejlődés okait. A testnevelési foglalkozások anyaga épüljön egymásra.

Intézményünk sajátjának tekinti évek óta a gyermekek egészséges testi nevelésének fontosságát, szükségességét, szem előtt tartva, hogy kisgyermekkorban kell megalapozni a mozgás iránti igényt. Óvónőink ennek tudatában gazdagítják elméleti és gyakorlati ismereteiket.

Testnevelési eszköztárunkat, udvari mozgásfejlesztő játékszereinket, mászókáinkat folyamatosan bővítjük, lehetőség szerint a mindennapos mozgásfejlesztésben azokat alkalmazzuk. A kisebbségi nyelv /német/ használata ezen a fejlesztési területen is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek szeret mozogni, nagymozgása fejlett.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Finommozgása fejlett.
- Egyensúlyérzéke fejlett.
- Dominanciája, oldalisága kialakult.
- Térben jól tájékozódik, mozgáskoordinációja megfelelő.
- Megfelelő kondicionális képességekkel rendelkezik.

5. Az óvodai élet működési rendje

A család, amikor óvodába írta a gyermeket, megtisztelt bennünket bizalmával. Fontos feladatunk a család megismerése, nevelési szokásaik előítélettől mentes feltárása. Ennek ismeretében az elvárásokhoz, egyéni szükséglethez igazítjuk a beszoktatási idő hosszúságát és módját.

Óvodánk épületének sajátosságai bizonyos mértékig korlátozzák a napirend összeállítását, ugyanis a főépületben három csoport használ egy mosdóhelyiséget. A mosdóhasználat időbeni meghatározása kihat a játék és az udvari élet időkereteire. További korlátozó tényező, hogy a foglalkoztatás az étkezés és a pihenés egy helyiségben történik, így a folyamatosság és a rugalmas pihenőidő is kényszerűen beszabályozott.

Ilyen körülmények között az óvónői közösség fokozott egymásra figyelése és együttműködése, toleranciája nélkülözhetetlen a napi élet során.

A heti rendben visszatérő tevékenységek segítik a rendszeresség megszokását, a biztonságérzet és tájékozódó képesség alakulását. A napi- és heti rendet a csoport óvodapedagógusai alakítják ki és hangolják össze.

5.1. Heti rend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára.

Kötelező tevékenység		Szabadon választott tevékenység	
ideje	megnevezése	ideje	megnevezése
heti 1 nagycsoportban heti 2	testnevelés	a gyermekek spontán érdeklődésére építve, az óvodapedagógus kezdeményezésére heti 1 vagy 2	verselés-mesélés ének-zene, énekes játék rajzolás, mintázás, kézi munka külső világ tevékeny megismerése
napi 2	mindennapos testnevelés		
		heti 2	labdarúgás
		heti 1	német tánc

5.2. Napirend

Az óvoda napirendje rugalmas, követi a helyi szokásokat, rendezvényeket, időjárási viszonyokat. A napirend szervezését a csoportvezető óvodapedagógusok végzik, a napirendtől való jelentős időbeli eltérést az óvodavezető engedélyezheti.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

Időpont	Tevékenység
6.00-7.30	Ügyelet, érkező gyermekek fogadása, szabad játék
7.30-8.45	Szabad játék, játékba integrált egyéni vagy mikrocsoportos fejlesztés kötetlen formában
8.45-9.30	Mindennapos testnevelés, tisztálkodás, önkiszolgálás, naposi munka, tízórai
9.30-11.45	Szabad játék; játékba integrált fejlesztés kötött vagy kötetlen formában, a témától függően komplex módon; játék a szabad levegőn, séta, kirándulás; rossz idő esetén szabadon választott tevékenység a csoportban
11.45-12.40	Tisztálkodás, önkiszolgálás, naposi munka, ebéd
12.40-13.00	Tisztálkodás, készülődés pihenéshez
13.00-14.45	Pihenés, alvás
14.45-15.10	Öltözködés, mindennapos testnevelés, tisztálkodás
15.10-15.30	Uzsonna
15.30-16.00	Tisztálkodás, jó idő esetén udvari játék, rossz idő esetén szabad játék a csoportban
16.00-17.00	Ügyelet

Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi pedagógiai program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretén belül szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

5.3. Csoportszervezés

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük a szülők igényeit, a beíratott gyermekek létszámát és életkorát és az intézmény személyi feltételeit.

Óvodánk nevelőtestülete szakmai szempontból a homogén csoportszervezés elsődlegessége mellett döntött. Az azonos életkorú gyermekek képességrendszer is komoly eltérést mutat, de korántsem olyan mértékűt, mint a vegyes korcsoportban.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlődésük nyomon követését az óvodapedagógusok által készített különböző kötelező dokumentumok és nem kötelező feljegyzések szolgálják.

A tervezés dokumentumai a következők:

- Csoportok éves terve, tematikus tervek
- Csoportnapló
- Felvételi és mulasztási napló
- Fejlődési napló (egyéni nyomon követés, egyéni fejlesztés)

A dokumentumok ellenőrzésének szempontjai:

- A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó tevékenységek.
- A gyermekek fejlettségi szintjéhez igazított célok és feladatok.
- A gyermekek életkori sajátosságaira épülő készség- és képességfejlesztés.

- Óvodánk nevelési koncepciójának nyomon követése.
- Tervezési ciklusok határidejének betartása, naprakészség.

5.3.1. Tanulás szervezése

A gyermekek legfőbb tevékenysége a játék. A napi óvodai életbe szervesen illeszkedik a tanulási folyamat, mely a gyermekek spontán tapasztalatszerzésén alapszik. Ennek megvalósulása önálló és irányított tapasztalatszerzéssel, kötetlen kezdeményezésekkel, kötött foglalkozásokkal (testnevelés), komplex foglalkozások megszervezésével történik.

Az óvodában a tanulás folyamatos tevékenység, amely a gyermekek teljes személyiségfejlődését, fejlesztését támogatja. A gyermekek a tevékenységeket életkoruktól, egyéni fejlettségüktől függően egyénileg, mikrocsoportokban vagy frontálisan végzik. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

6. Az óvoda kapcsolatai

6.1. A család és az óvoda

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését, ennek alapvető feltétele a családokkal való szoros együttműködés.

Céljaink:

- A családi nevelést kiegészítve gondozni, ápolni, nevelni és fejleszteni a gyermekeket.
- A gyermekek egészséges fejlődésének érdekében a szülők és az óvodapedagógusok közti őszinte, kölcsönös bizalmán alapuló kapcsolat kialakítása.

Feladataink:

- A családok által képviselt szokások, sajátosságok, értékrendek elfogadása, az együttműködés során a segítségnyújtás megoldásainak adott családhoz való illesztése.
- A kapcsolatteremtésben a kezdeményező szerep vállalása.
- A szülők igényeinek megfelelően lehetőséget teremteni arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekük óvodai életébe.

Kapcsolattartás formái:

- Összevont és csoportos szülői értekezlet.
- Egyéni fogadóóra, egyéni beszélgetések.
- Nyílt nap.
- Közös szervezésű óvodai programok.
- Közös szervezésű óvodán kívüli programok.

6.2. Külső kapcsolatok

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, szervezetekkel, melyek az óvodába lépés előtt, óvodai élet alatt és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

Általános iskola

A helyi általános iskolával nagyon jó kapcsolatot ápolunk, közös munkával segítjük az iskolaérett korú gyermekek óvoda-iskola közti átmenetének folyamatát, az iskolai életbe való beilleszkedésüket.

Közös szülői értekezlet, játékos iskola előkészítő, nyílt napok, látogatások erősítik a két intézmény kapcsolatát.

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

A rendszeres kapcsolattartás az intézményvezető feladata, erről beszámol a gyermekvédelmi megbízottnak és a nevelőtestületnek. Az óvodapedagógusok szükség esetén esetmegbeszélésen vesznek részt.

Gyermekorvos, védőnők, fogorvos

Az éves munkatervben rögzítettek szerint ütemezett szűrővizsgálatok, illetve ezen kívül szükség szerint látogatás formájában.

Közösségi ház

Közös szervezésű programok formájában.

Pedagógiai szakszolgálat

Az intézményvezető feladata a kapcsolattartás. Iskolaérettségi vizsgálatok végzése a nagycsoportos gyermekek körében az óvodapedagógus véleménye alapján, szakértői és pszichológiai vizsgálatok végzése az óvodapedagógus és az óvodavezető kérése alapján. Logopédiai szűrések és kezelések az arra rászoruló gyermekek esetében.

Pedagógiai szakmai szolgáltatások

A kapcsolattartás az intézményvezető feladata. Információk a szakmai továbbképzések lehetőségeiről, a pedagógus minősítésekről, szaktanácsadásról, tanfelügyeletről.

Fenntartó önkormányzatok, nemzetiségi önkormányzatok

A kapcsolattartás az intézményvezető feladata. A fenntartóval való folyamatos és rendszeres kapcsolattartás, a kölcsönös informálódás az intézmény működésének feltétele. A német nemzetiségi önkormányzattal való együttműködés a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás, az identitástudat megalapozása és fejlesztése szempontjából különösen fontos.

Civil szervezetek

Nagyszámú civil szervezet vesz részt tevékenyen az óvoda és az ide járó gyermekek támogatásában. Az együttműködés közös programok, illetve aktív segítségnyújtás formájában valósul meg.

7. Gyermekvédelem

Óvodánk akkor tudja jól szolgálni az ide járó gyermekek érdekeit, ha az oktató-nevelő munkát minden esetben az adott gyermekhez igazítjuk, az esélyegyenlőség feltételeinek biztosítása mellett. Óvodapedagógusaink minden egyes rájuk bízott gyermek esetében figyelembe veszik a gyermek egyéniségét, feltárják fejlettségi szintjét.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a fő cél a felzárkóztatás, a hátrányos helyzetből eredő esetleges lemaradások kompenzálása.

Céljaink:

- Kompenzálni a családi nevelés hiányosságait, segíteni a gyermekeket a közösségbe való beilleszkedés során.
- Olyan biztonságérzetet nyújtó környezet kialakítása, mely megalapozza érzelmi kötődésüket az óvodához, az itt dolgozó felnőttekhez.

Feladataink:

- Az egyéni bánásmód alkalmazása, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni személyes kapcsolattartás.
- A családokkal a bizalomra épülő korrekt, konstruktív kapcsolat kialakítása, a gyermekek jogainak és érdekének következetes képviselése.
- Szakemberek bevonásával történő prevenció.
- Kiemelt kapcsolattartás az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi megbízott között.
- Azon körülmények feltárása, melyek óvodásaink családi életét hátrányosan érintik, illetve a gyermeket veszélyeztetik.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

- Joga és kötelessége, hogy az óvodán belül mindent elkövessen a veszélyeztetett, ill. a hátrányos helyzetű gyermekek érdekében.
- Kapcsolatot tart a Gyámhatósággal, a Pedagógiai Szakszolgálattal, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Szoros és naprakész kapcsolatot tart fenn az óvodapedagógusokkal, segít felmérni a veszélyben lévő gyermekeket.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről.
- Hatósági beavatkozás szükségességéről azonnal tájékoztatja az intézményvezetőt, és beszámol a nevelőtestület előtt is.

Az óvodavezető feladatai

- Megismerni és megismertetni munkatársaival a gyermekvédelmi törvényben foglaltakat.
- Segítséget nyújtani a problémák megoldásában, a gyors és hatásos intézkedés végrehajtásában.
- Az óvoda gyermekvédelmi munkájának koordinálása, a megvalósítás figyelemmel kísérése, a szükséges intézkedések megtétele.
- Minőségi partnerkapcsolat kiépítése a szakemberekkel és a gyermekvédelmi szervekkel.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

- Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a befogadó nevelés megvalósul az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Megvalósul a multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció.
- Hozzájárulunk a kialakult előítéletek lebontásához, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzéséhez.
- Figyelünk a csak tünetekkel jelzett, ki nem mondott gyermeki segélykérésre.
- A pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiségéhez igazítjuk.
- A gyermeki szükségletek kielégítését megvalósítjuk.
- Az egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés alkalmazásával a gyermeki fejlődést nyomon követjük.
- A prevenciós, korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat ellátjuk a megfelelő szakember bevonásával és a szülőkkel együttműködve.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációját speciálisan fejlesztjük.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre fordított kiemelt odafigyelést megvalósítjuk. A játékba való beilleszkedésüket támogatjuk.
- Az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítését és a szemléletformálást megvalósítjuk.

8. Kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek óvodai nevelése**8.1. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése és nevelési feladatai****Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés**

Az eltérő környezetből bekerülő és hátrányos helyzetű gyermekeknél nagy hangsúlyt fektetünk a tartós, stabil szeretetteljes kapcsolat kiépítésére, az új felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat szorongásának, a beilleszkedési nehézségek, az agresszió feloldására, a gyakori csúnya szóhasználat korrigálására, illetve beszédértésük és szókincsük fejlesztésére. Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit és miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyéneként fontos. Szituációs játékkal és egyéb gyermeki tevékenységgel fejlesztjük a gyermekek egymáshoz való alkalmazkodási képességét, társas és párkapcsolatait. A hiányos, szegényes beszédkultúra miatt fontosnak tartjuk a köszönés, kérés, megköszönés megismertetését, gyakorlását.

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés

Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermekek fejlődési ütemét. Gonddal figyelünk arra, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolat alakulásában. Külön figyelmet fordítunk a nyelvi gátolt gyermekekre, felderítjük a probléma okait, megkeressük a fejlődés lehetőségeit.

Szülői megbeszélések alkalmával felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy igen nagy szerepe van a gyermek értelmi, érzelmi fejlődésében a közös beszélgetésnek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek. Szerep és szituációs játékokkal gyakoroltatjuk a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát. Segítjük a gyermekeket abban, hogy együttesen végzett tevékenységek közben sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit. Bekapcsolódva a gyermekek játékába,

természetes módon kínálunk mintát arra, hogyan lehet egymáshoz viselkedésben, beszédben is alkalmazkodni. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételére, a különbözőségeik elfogadására, és elfogadtatására.

A család szociokulturális helyzetét figyelembe véve az értelmi fejlesztés során a gyermek fejlettségi szintjét és ütemét szem előtt tartva, olyan célzott módszerek, tevékenységek, és eszközök megválasztása, alkalmazása, amelyek segítségével szerzett ingerek, tapasztalatok fejlesztő módon épülnek be a személyiségbe és alkotnak alapot a további fejlődéshez.

Játéktevékenység

Mivel a hátrányos helyzetű gyermekek többsége ingerszegény környezetből érkezik, elsődleges feladatunk „megtanítani” őket játszani. Szükségesnek tartjuk, hogy a szülőket meggyőzzük arról, mennyire fontos a gyermekükkel való rendszeres játék az érzelmi fejlődésben, a szülő-gyermek jó kapcsolata alakulásában. Igyekezünk tudatosítani a szülőkkel, hogy a nevelési célok elérésének legfontosabb eszközének a játékot tekintjük.

Játék útján ismertetjük meg a gyermeket a világgal, tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel – ezzel a gyermek értelmi képességeinek fejlődését segítjük elő. Folyamatosan figyelemmel kísérjük és megköveteljük, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék folyamatában is tartsák be. A fejlődés egyéni sajátosságait tiszteletben tartjuk, a gyermek játékába csak akkor avatkozunk be, ha a gyermek ezt igényli, ha indokoltnak érezzük, mert a konfliktust nem tudja önállóan megoldani.

Munkajellegű tevékenységek

Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy megismerkedjen különböző munkaeszközökkel, azok használatával, a munkavégzés célszerűségével. A különböző munkafajták bevezetésénél figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat és a terhelhetőséget. Lehetőséget biztosítunk az önálló munkavégzésre. Erősítjük a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekben. Megtapasztaltatjuk azokat az eltérő vonásokat, amelyek a munkát a játéktól megkülönböztetik. Arra törekszünk, hogy a szülő is értse, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő élettani tapasztalatait és családi modellből hiányzó elemeiket.

A munkafeladatok gyakoroltatásánál ügyelünk a fokozatosság és rendszeresség elvének érvényesítésére.

Verselés, mesélés

Szeretnénk elérni, hogy a vers, mese az óvodán kívül a családban is napi élményként legyen biztosítva. Az irodalmi művek hallgatása örömteli élmény legyen a gyermeknek, és azt kérje is. Meséléssel, verseléssel hagyományokat, értékeket, szokásokat adunk át a gyermeknek. Metakommunikációs jelzéseinkkel törekszünk a mese, vers, mondóka élményszerű bemutatására. Fokozatosan próbáljuk rászoktatni a gyermeket a mesekönyvek nézegetésére. Nagy hangsúlyt fektetünk a dramatizálásra, gyakran használjuk, mint személyiségfejlesztő eszközt, amely oldja a gátlásokat, aktivizálja a játékbaátarókat. Versmondással fejlesztjük a gyermek verbális emlékezetét és bővítjük szókincsét.

A mese során erkölcsi értékek közvetítésével az erkölcsi nevelés, az élmények társakkal való átélésével a közösséghez tartozás élményének erősítése.

A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékon keresztül növeljük a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelmvilágukat, segítjük gátlásaik feloldását, érzelmileg kiegyensúlyozottabbá

válását. Dalos játékokkal fejlesztjük a gyermek csoporthoz tartozását, a szerepekhez való alkalmazkodás képességének alakulását. A személyes játék, az egyéni bánásmód alkalmazásával bővítjük a gyermek szókincsét, gyakoroltatjuk a helyes hangképzést.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Figyelembe vesszük a gyermekek közötti képességbeli különbségeket. A személyiségfejlődés folyamatát irányító feladatokat megtervezzük, megvalósításukat rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a spontán gyermeki igényekhez. Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeik számára a rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra. Bevonjuk a szülőket az anyagok, elsősorban a természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök készítésébe. Biztosítjuk a gyermek fejlődését serkentő belső motiváltságot. Fontosnak tartjuk, hogy a tolerancia és empátia érvényesüljön. A gyermek és a szülő ízlésformálásában megpróbáljuk az óvoda értékrendszerét közvetíteni, elfogadtatni.

Mozgás

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek egyéni képességei különbözőek, fejlettségi szintjük nem azonos. Alkalmazkodunk a gyermekhez, és hagyjuk, hogy a gyakorlatokat saját képességeik szintjén hajtsák végre. A hibák javításában tapintatosan járunk el. A bátortalanabb, ügyetlenebb gyermekek segítjük, vigyázunk arra, hogy társaik előtt ne kerüljenek kedvezőtlen helyzetbe. A családdal együttműködve arra törekszünk, hogy otthon is legyen lehetősége a gyermeknek minél több mozgásra, szabadban való tartózkodásra. Megalapozzuk a gyermekben azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és fontos. A rendszeresen végzett mozgás a gyermek szokásává válik, ami hatással van a testi, lelki, szociális egészségére is.

Külső világ tevékeny megismerése

Elsődlegesnek tartjuk, hogy a gyermekek élményszerűen tapasztaljanak kirándulások, séták, kísérletek, mérések, összehasonlítások, cselekvő játékok során. A tapasztalatszerzés lehetőségeit főként természetes környezetben valósítjuk meg – erre óvodánk adottságai és környezete lehetőséget adnak. A szokások kialakításába, a környezet megóvásába a szülőket is fokozatosan bevonjuk. A természeti, társadalmi témák sokoldalú megközelítésénél figyelembe vesszük a gyermek képességét, eltérő fejlődési ütemét. Nagy gondot fordítunk a gyermekek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, ezeken keresztül eljuttatva őket a bonyolultabb összefüggések, következtetések felismeréséhez. Lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermekek koruknak és fejlettségüknek megfelelő matematikai ismereteket szerezzenek, fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, mely révén a mindennapokban is könnyebben eligazodnak. A tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatában a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére építünk.

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseire épülő tevékenységek során szem előtt tartjuk a gyermekek egyéni képességeit és az egyének közti különbségeket (az ingerszegény környezetből adódóan), s ennek megfelelően tudunk egyénre szabott feladatokat adni. Ezáltal igyekszünk minél több sikerélményhez juttatni, segítjük a gyermek önálló vélemény alkotását, ok- okozati viszonyok meglátását. Az ismereteket játékos cselekedtetés révén adjuk át, mely mindem érzékszervüket bevonja a tapasztalatszerzésbe.

8.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése és nevelési feladatai

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérülés arányában ki kell alakulnia az akaraterőnek, az alkalmazkodó készségnek, az önállóságra törekvésnek és az együttműködésnek.

Figyelünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket a nevelés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg. A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük. A fejlesztés elemeit és felépítését a sajátos nevelési igényű gyermek fejlettségi szintje, egyéni fejlődési üteme alapján határozzuk meg.

Mivel a fejlődés során a különböző funkciók fejlődését sok tényező befolyásolja, keressük annak lehetőségét, hogy a fejlesztő foglalkozások mellett a közösségben szervezett tevékenységekben és a szabad játékban a gyermekeknek minél több lehetőségük legyen a személyiségfejlődésre.

Fejlesztő tevékenységünk során nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a sérült gyermek minél több sikerélménnyel, pozitív hatással találkozzon. A tevékenységek megválasztása során alternatív lehetőségeket biztosítunk, így személyiségük kiteljesedhet. Mindezeket szem előtt tartva a sokoldalú tapasztalatszerzésre és a gyakorlásra fektetjük a hangsúlyt.

Az óvodába járó sajátos nevelési igényű beszéd fogyatékos gyermekek fejlesztését elsősorban az utazó gyógypedagógusi hálózat keretén belül a logopédus végzi, vele konzultálva, a logopédiai foglalkozások kiegészítéseként történik a gyermekek fejlesztése.

Nevelési feladataink a gyermekek fejlesztése során:

- Prevenció (megelőzés).
- Korrekció (javítás, korrigálás).
- Kompenzáció (a kiesett funkciók mással való segítése).

Történik mindez annak érdekében, hogy a gyermekek saját fejlettségi szintjükön eligazodjanak az őket körülvevő világban, abban magabiztosan mozogjanak, nyelvi kommunikációjuk az adott helyzethez igazodjon.

Az integrált nevelés folyamatában nevelési feladatainkat egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben, ezek a következők:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.
- A kommunikáció és az elemi szociális viselkedés kialakítása, a viselkedésproblémák kezelése.
- Fejlődésbeli elmaradások korrekciója, korai elemi készségek és kognitív funkciók kialakítása.

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az érzelmi és a szocializáció során empátiás képességünkre alapozva a gyermek pillanatnyi lelki állapotának, igényének megfelelő harmonikus alaphangulat biztosítása. A befogadó közösségben olyan érzelmi légkör kialakítása, amelyben természetes érték az ember, függetlenül teljesítményének színvonalától. Személyes példamutatással annak megláttatása, hogy nem vagyunk egyformák, a „mátság” elfogadása, a különbözőség tolerálása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatosan, az óvodai nevelés és fejlesztés mellett a megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus) segítségével - a szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve - történik a nevelési feladatok ellátása.

Anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés

A gyermekek anyanyelvi nevelése a korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésükre kellő időt, alkalmat biztosítunk:

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatosan, az óvodai nevelés és fejlesztés mellett a megfelelő szakember (gyógypedagógus, pszichológus, logopédus) segítségével - a szülővel, az óvodapedagógussal együtt működve - történik a nevelési és fejlesztési feladatok ellátása.

Játéktevékenység

A gyermekeket a meglévő ismereteikre alapozva megismertetjük az óvodában található, számukra ismeretlen játékeszközökkel, azok használatával. A különböző fejlettségű gyermekeknek más a játékeszköz-igénye és a szociálisan érettebb gyermekek segítségével mintát adunk az együttműködésre, a megegyezésre.

A játék során a valóság jobb megismerése a képességek és tulajdonságok alakításával a gyermek személyiségének komplex fejlesztése. Legfőbb fejlesztési forma, amely keretet és lehetőséget nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek meglévő fejlettségi szintjét kihasználva a fejlődés biztosítására. Teret enged a személyiség egészének komplex fejlesztésére, biztosítja a gyermek beilleszkedését a befogadó csoport tagjai közé.

Munkajellegű tevékenységek

A munka a többi tevékenységi formához hasonlóan játékos jellegű, az örömteli játék hatja át a feladatát végző gyermeket. A munka során konkrét cél kerül előtérbe és a gyermek a tevékenységét a felnőtt, külső irányítása mellett végzi. A munka során a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat szerez környezetéről. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek is szívesen végeznek egyszerű tevékenységeket „segíthetnek” a felnőtteknek vagy társaiknak. Az egy-egy mozdulatot igénylő „hozd ide!” , „vedd fel!” feladatoktól fokozatosan jutunk el az összetett tevékenységek végzéséhez. Elsődleges a gyermek saját személyével kapcsolatos önkiszolgálási teendők megtanulása.

Verselés, mesélés

A gyermekirodalmi alkotások megszerettetésével a gyermekek erkölcsi érzelmeinek fejlesztése a célunk. Az irodalmi művek, versek, mondókák felhasználásával, mondogatással, ritmusuk által a személyes kapcsolat, mint a fejlesztés érzelmi alapjának kialakítása. Mesehallgatással szabályokhoz, normákhoz való igazodás elsajátítása.

Mese által fejlődnek, bensőségebbé válnak érzelmi kapcsolataik, erősödik én-tudatuk, önbizalmuk.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene nyugtatólag hat, figyelemfelkeltő, motiváló szerepe van. A zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, harmonikus mozgását, szoros kapcsolatban áll a beszéddel, a gyermek számára különös erővel bír az érzelmi hatása. A mozgáshoz kötött dalokkal a közös játék örömeit alapozhatjuk meg. Az énekes-mondókák napi szinten történő

alkalmazásával a helyes beszédritmus, a hanglejtés, a ritmusfejlesztés gyakorlására nyílik lehetőségünk. A gyermekek hanggal irányítva sok mindent megértenek, ha nem is beszélnek, felkelthető a beszédkedvük, kommunikációra készíthetők, amelyek jelzés értékűek. A gyermeket zörejek, zenei hangok tömege veszi körül, maguk is keltenek zörejeket játékaik során. A hangszerek is fontos szerepet töltenek be az óvodai életben, a gyermekek maguk is megszólaltatják. A zene, a ritmus felold, örömet kelt. Az éneklés, a mozgáshoz hasonlóan legyen mindennapos tevékenység!

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázolás elsődlegesen kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, létrehoz, amelynek során az örömteli cselekvés, az önálló munka a fontos. A mindennapi tapasztalatok segítik a gyermeket abban, hogy a tárgyak tulajdonságai között észrevegye az egyszerű összefüggéseket. Más-más mozdulatokat igényelnek a különböző minőségű, anyagú, súlyú, nagyságú tárgyak megfogása, használatuk során különböző mozdulatokat kell alkalmazniuk. Különböző fejlesztő játékokkal tudjuk ügyesíteni a finommotorikájukat, gyurmázással, festéssel, rajzolással, tépéssel bontakoztatjuk ki alkotó kedvüket. A különböző anyagokkal történő manipuláció során szükséges eljutnunk arra a szintre, hogy képességeikhez mérten örömeiket leljék saját alkotásaik létrehozásában.

Mozgás

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit, kedvező hatással van az idegrendszerre, fejlődnek az értelmi, szociális képességek. A mozgás örömforrás, biztosítja a gyermek motiváltságát. Az értelmi sérült gyermek mozgása eltérő fejlődést mutat az ép társaikhoz viszonyítva. Mozgásukra jellemző az ügyetlen, kevésbé harmonikus, bizonytalan mozgás, járás. Nagymozgásaik összerendezetlenek, finommozgásaik fejletlenek, kialakulatlanok. A rendszeres mozgásos foglalkozások fejlesztik a gyermek testi képességeit, ügyességét, állóképességét, fontos szerepet tölt be az egészség megóvásában.

Környező világ tevékeny megismerése

Törekszünk saját személyéből kiindulva a természetes kíváncsiságát felkelteni, ezért a környezetével való kapcsolat felvételére és megismerésére mindig felnőtt segítségére van szüksége, általa valósul meg a közvetlen környezetében történő tájékozódás. A környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni csak konkrét tárgyakkal, cselekvésbe ágyazottan képesek. A megismerés minden mozzanatát a közvetlen környezetből kell indítani és a gyermek meglévő ismereteire, tapasztalataira kell alapoznunk. Elemi szintről kezdjük az ismeretek átadását, egyszerű feladatokkal, amelyeket a gyermek már biztosan meg tud oldani, apró lépésekre bontjuk a témákat. A természeti és társadalmi környezet megismerése során szükséges, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek a képességeikhez mérten, amelyhez a különböző érzékszerveket, mozgást, játékot fontos beépítenünk. Mindezen ismeretek megszerzéséhez ki kell alakítanunk a megértő, befogadó környezetet, biztosítanunk kell a játékos feldolgozás lehetőségét.

Segítjük a matematikai tartalmú ismeretek szerzését a gyermekek jellemző sajátosságait, érdeklődését, aktivitását figyelembe véve, a személyiség túlterhelése nélkül; a meglévő ismeretekre alapozva, a gyermekcsoporton belüli belső differenciálás kereteit kihasználva, a tevékeny megismerésre és az egyéni, cselekvő tapasztalatszerzésre építve. Ezzel is biztosítjuk a nevelés, fejlesztés optimális feltételeit, ezáltal valósítjuk meg az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséggel rendelkező gyermekek nevelését.

Felkeltjük a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségei iránti érdeklődést az eszközök, módszerek változatos alkalmazásával, a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, tevékenységvágyára építve. Alkalmazzuk a személyre szabott pozitív értékelést, a sokoldalú megerősítést.

A gyermekek pillanatnyi állapotából kiindulva olyan célzott módszereket, tapasztalatszerzési lehetőségeket, tevékenységeket és eszközöket választunk, alkalmazunk, melyek által a meglévő, sajátos szinten működő pszichikus funkcióikat teljes mértékben kihasználják. A spontán és irányítottan szerzett tapasztalatok, élmények, ismeretek különböző tevékenységben, környezetben való gyakorlását biztosítjuk.

Az egyéni fejlődést folyamatosan nyomon követjük az egyéni bánásmód és a differenciált fejlesztés alkalmazásával. Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérése érdekében folyamatosan megvalósítjuk a konzultációt, kapcsolatfelvételt és kapcsolattartást a megfelelő szakemberrel.

9. Német nemzetiségi nevelés

Óvodánk 1975 óta működik német nemzetiségi óvodaként, ebből következően kiemelt fontosságú feladatunknak tekintjük a német nemzetiségi nevelést. Nagy hangsúlyt helyezünk a német nemzetiséghez tartozók hagyományainak ápolására és továbbörökítésére, a kultúrkincs megőrzésére és az identitástudat kialakítására.

Sajnos, az óvodánkba kerülő gyermekek nincsenek napi, közvetlen kapcsolatban a nemzetiség nyelvével, ezért elsődleges feladatunk a nyelvvel való ismerkedés lehetőségének biztosítása. A német nyelvvel való ismerkedést, a pozitív attitűd megalapozását minden csoportunkban német nemzetiségi óvodapedagógusok segítik.

Céljaink:

- A német nyelvhez való pozitív attitűd kialakítása a gyermekekben.
- A nemzeti identitástudat megalapozása.
- Hagyományőrzés.
- Az iskolai német nyelvtanulás megalapozása.

Feladataink:

- A kétnyelvű környezet biztosításával megteremteni a gyermekek számára a kommunikáció lehetőségét.
- Szituatív, utánzáson alapuló nyelvelsajátítás lehetőségének biztosítása.
- Az életkori sajátosságok és az egyéni fejlettségi szint figyelembe vételével a nyelvi készségek és a szókincs fejlesztése.
- Megismertetni a gyermekekkel a német nemzetiség hagyományait, népszokásait, ezeket továbbörökíteni és ápolni.

Óvodánkba a gyermekek a német nyelv teljes ismerete nélkül érkeznek, a családok nem ápolják a hagyományokat, már a nagyszülők sem használják a német nyelvet. Ezért legelső és legfontosabb feladatunknak tartjuk a német nyelv hangzásával, dallamával való ismerkedést az óvodapedagógusok által nyújtott nyelvi modellen keresztül. A német nyelvű mondókázás, éneklés, a különböző élmények biztosítása közelebb hozza a gyermekekhez a számukra ismeretlen nyelvet, megszokják és elfogadják annak használatát, a későbbiek során utánzással ők is igyekeznek használni azt a mindennapi óvodai élet során.

A hagyományápolás egyik fontos mozzanata óvodánkban a nemzetiség gyermektáncával, körjátékaival és a népdalokkal való megismerkedés. Ennek keretén belül a nagyobb

gyermekeknek lehetőségük nyílik külön szolgáltatásként részt venni a német néptánc alapjait bemutató foglalkozásokon.

9.1. A nemzetiségi nevelés formái és módszerei

A német nyelvi nevelés formáinak megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és egyéni sajátosságait. Megfigyeljük, hogy a gyermek milyen szinten áll anyanyelvén a nyelvelsajátítás folyamatában, milyen a beszédkedve. Mivel a családból hozott szókincsre nem támaszkodhatunk, másképp kell hozzáfognunk a kétnyelvű neveléshez, mint olyan környezetben, ahol ez nemcsak a szülők igényeként merül fel, hanem hagyománya és alapjai vannak.

A csoport összetétele nagyban meghatározza, milyen formákat választunk a nemzetiségi nyelvi neveléshez. Személyi feltételeink lehetővé teszik, hogy a gyermekek az egész nap folyamán német szót halljanak.

Játéktevékenység

Az óvodás gyermek legfőbb tevékenysége a játék, melynek során az óvodapedagógus a játékirányítás és az együttjátás során lehetőséget kínál a gyermekeknek a német nyelvvel való ismerkedésre, annak használatára, a szókincsbővítésre. A játékeszközök német nyelvű megnevezése, az egyszerű, rövid kérések és kifejezések mindennapos alkalmazása során bővül a gyermekek passzív és aktív szókincse, utánzás révén ők is elkezdik használni a szavakat és kifejezéseket. A gyermekek a rövid utasításokat megértik és teljesítik, idővel használni kezdik.

Munkajellegű tevékenységek

A csoportokban kialakított szokásrendnek megfelelően az óvodapedagógusok által használt kifejezések, szavak, kérések és utasítások hangzanak el német nyelven a munkajellegű tevékenységek során. A gyermekek a szituatív alkalmazásnak köszönhetően rövid időn belül megértik ezeket, a kéréseket teljesítik, a szavakat használják, a helyzetnek megfelelően. A használati tárgyak német nyelvű megnevezése a szókincsbővítést szolgálja.

Verselés, mesélés

Már az óvodáskor kezdetétől fogva ügyelünk arra, hogy a gyermekek folyamatosan halljanak német nyelvű mondókákat, kiszámolókat, rigmusokat. Az egyéni és a csoportos alkalmakat is kihasználjuk annak érdekében, hogy minél több helyzetben legyen alkalma az óvónőnek a német nyelvű irodalmi anyag átadására. A kisebbeknél nagyobb hangsúlyt helyezünk a rövid, ismételtetésen alapuló versikék, kiszámoló mondogatására, a nagyobb gyermekeknél lehetőség szerint német nyelven mesélünk is attól függően, milyen szinten tart a gyermekcsoport a német nyelvvel való ismerkedés folyamatában. A meséket képeskönyvvel, bábozással szemléltetjük, megkönnyítve ezzel a megértést.

Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Óvodánkban kezdeményezés formájában elővezetett kötetlen tevékenység, melynek során számos alkalom adódik a német nyelvű dalok, körtáncok gyermekekkel való megismertetésére. Heti egy alkalommal a nagyobb gyermekek kötött formában szervezett délutáni foglalkozáson vehetnek részt, melynek célja a hagyományápolás, a német nyelvű gyermekdalok és körtáncok, valamint egyszerű tánclépések elsajátítása.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenységek során a gyermekek alkotó munkáját az óvodapedagógus német nyelvhasználata kíséri. Az anyagok, formák, színek és az eszközök, tárgyak megnevezése bővíti

a gyermekek szókincsét. A nagyobb gyermekek az egyszerű, rövid német nyelvű instrukciókat megértik és alkalmazzák.

Mozgás

A gyermekeket fokozatosan ismertetjük meg a testneveléssel kapcsolatos német nyelvű kifejezésekkel. Eleinte a mindennapos testneveléseket tartjuk német nyelven (mozgásos játékok, német nyelvű utasítások, a testrészek megnevezése mindig szemléltetéssel kísérve). A későbbiek során a szervezett testnevelés foglalkozások azon része folyik német nyelven, melyet a gyermekek már biztonságosan elsajátítottak a mindennapos testnevelés során.

Környező világ tevékeny megismerése

A tevékenységek során a környezettel és a természettel kapcsolatos kifejezések, szavak német nyelven is elhangzanak. A gyermekek a szemléltetéssel kísért német nyelvhasználat során bővítik nemcsak ismereteiket, de német szókincsüket is. A matematikai tartalmak átadása során is megtörténik a német nyelvű megnevezés.

Óvónő által irányított tevékenység

Kisebb korban az óvodapedagógus kezdeményezéséből induló önkéntes tevékenység, mely egyéni vagy kiscsoportos formában zajlik. Célja a direkt módon történő német nyelvi fejlesztés, formája asztalnál játszható fejlesztő játék, melynek során az óvónő nyelvhasználata német. A nagyobb gyermekek esetében (nagy csoportban) ez kötött formában is megvalósul heti egy alkalommal, ezek az alkalmak az ismeretek rendszerezésére, a kiejtés pontosítására, szókincsbővítésre szolgálnak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Pozitív attitűd kialakulása a német nyelvhez.
- A gyermek elfogadja és utánozza, alkalmazza a német nyelvet, a német kifejezéseket.
- Megismeri és megszokja a német nyelvre jellemző hangsúlyt, kiejtést.
- Kialakul a német nyelv artikulációs bázisa.
- Megismer és megért számos szituációhoz kapcsolódó szót és kifejezést.
- Megismeri, tiszteli és megőrzi a nemzetiség kultúráját, ápolja hagyományait.
- Képessé válik a nemzetiségi nyelv tanulására az iskolában.

10. Az ellenőrzés és értékelés rendszere

10.1. Az óvodai csoportok ellenőrzési és értékelési rendszere

Fontosnak tartjuk a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését. Egyéni fejlődési lapot vezetünk, melyben az alábbi szempontok szerint rögzítjük a gyermekek fejlődését:

- Pszichés fejlődés: mozgásfejlődés, beszédfejlődés.
- Értelmi fejlődés.
- Az érzelmi élet fejlődése: szociális magatartás.

A folyamatos megfigyelést szolgálják a kezdeményezések, foglalkozások ellenőrzése feladatlapokkal, az óvónők megfigyelései és rendszeres feljegyzései. A megfigyelések és fejlesztések minél tökéletesebb alkalmazása érdekében minden óvónő ismeri és használja Porkolábné Dr. Balogh Katalin „Kudarc nélkül az iskolában” című könyvét. A beszédfejlődés segítője a logopédus, aki egyéni felmérései alapján választja ki a fejlesztésre szoruló gyermekeket.

Egy éves intervallum értékelése során megfogalmazzuk, hogy:

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő hatások, megfigyelhető-e a gyermekek viselkedésében változás, fejlődés,
- az óvoda alapvető feladatai, az egészséges életmód biztosítása, a gyermekek szocializációja, esztétikai és értelmi nevelése megvalósultak-e?

10.2. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak:

- vezetői éves munkaterv
- éves nevelési terv
- tanulás tervezése (éves)
- csoportnapló vezetése: heti terv és napi feljegyzések
- hiányzási napló, étkezők nyilvántartása
- év végi értékelés

A helyi pedagógiai program értékelése

A helyi pedagógiai program értékelésével választ kaphatunk a program gyakorlatban történő bevalására. A program céljait és a megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat. A program bevezetése előtt az óvónők ismerkednek a célokkal és feladatokkal, a közös kidolgozás során véleményükkel alakítják, formálják azt.

Megismertetjük a szülőkkel, nyitott óvoda meghirdetésével betekintést engedünk a folyamatba. A program nyilvánosságra hozatala után a szülők számára bármikor megtekinthető az óvónői szobában.

A program megvalósulásának ellenőrzése tervszerű, előre megbeszélte szempontok alapján és alkalomszerű (spontán) ellenőrzésekkel történik. Célja a hiányosságok feltárása a nevelési célkitűzések, a program szellemiségének megjelenése a mindennapi munkában. Hatása a gyermekek fejlődésében, a nevelők munkakedvére, mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Az ellenőrzés általános tapasztalatait értékeljük, megvitatjuk, a hiányosságokat megszüntetjük, a jó módszereket bevezetésre, megvalósításra ajánljuk. A program célkitűzéseit mindenkinek kötelező betartani. A mindennapi munkában az óvónők felkészültsége, egyénisége, módszertani szabadsága érvényesül.

Felülvizsgálata 4 évente történik – az iskolába lépő gyermekek vizsgálataival a nevelés eredményessége megítélhető. A felülvizsgálat az alábbiakra terjed ki:

- Az „Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja” és a helyi pedagógiai program követelményeinek összevetése.
- A helyi program globális koncepciójának megítélése.
- A globális koncepció és a fejlesztési tervek (csoport-tervek) összevetése.
- A fejlesztési területek összehasonlítása.
- Az ellenőrzés, értékelés bírálata.
- A feltételek vizsgálata: személyi, tárgyi, anyagi körülmények.
- Közvetlen megfigyelések, tevékenységek megtekintése, megbeszélések, bemutatók.

A 4 évenkénti értékelő munkához szakértő, szaktanácsadó segítségét is igénybe vesszük.

11. Törvényi szabályozás

- 2011.évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012.(VIII.28.) Korm.rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm.rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (EMMI)
- 2011.évi CLXXIX törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI törvény a Gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról

